

Islandia
Sytuacja gospodarcza i współpraca gospodarcza z Polską

Informacje ogólne

powierzchnia:	103 125 km ²	
ludność:	368 792 (1.01.2021 r.)	
głowa państwa: prezydent	pan Guðni Thorlacius Jóhannesson (od 1 sierpnia 2016 r.)	
premier	pani Katrín Jakobsdóttir	od 30 listopada 2017 r.
minister finansów i spraw gospodarczych	pan Bjarni Benediktsson	od 30 listopada 2017 r.
minister turystyki, przemysłu i innowacji	pani Thordís Kolbrún R. Gylfadóttir,	od 11 stycznia 2017 r.
minister spraw zagranicznych	pan Guðlaugur Thór Thórdarson	od 11 stycznia 2017 r.
ambasador Republiki Islandii w Niemczech (akredytowany na Polskę)	pani María Erla Marelsdóttir	od 11 września 2019 r..
ambasador RP w Islandii	pan Gerard Pokruszyński	od 23 sierpnia 2018 r.
najbliższe wybory parlamentarne	październik 2025 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne gospodarki Islandii

Wskaźniki	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2022*
PKB (w mld EUR)	18,8	21,9	22,2	22,2	19,0	-	-
PKB na 1 mieszkańca (w tys. EUR)	56,1	63,8	63,1	61,6	51,9	-	-
PKB (wzrost w %)	6,6	4,5	3,9	1,9	-6,6	3,4	4,3
Nadwyżka/deficyt budżetowy (% PKB)	12,4	0,5	1,1	6,2	-8,6	-10,1	-6,5
Dług publiczny (% PKB)	52,8	42,5	40,4	45,0	58,5	65,6	67,5
Inflacja (HICP w %)	0,3	-1,7	0,7	2,0	2,8	4,2	3,6
Bezrobocie (w %)	3,0	2,7	2,7	3,5	5,5	6,1	5,1
Eksport towarów (w mld EUR)	4,07	4,42	4,84	4,76	4,06	-	-
Import towarów (w mld EUR)	4,81	5,77	6,11	5,66	4,65	-	-
Bilans HZ (towary i usługi, mld EUR)	1,25	0,98	0,734	1,0	-0,14	-	-
Bezp. inwestycje zagr. w Islandii (w mld EUR)	12,48	8,78	7,6**	7,5**	-	-	-
Inwestycje bezp. Islandii za granicą (w mld EUR)	8,84	4,89	4,6**	4,9**	-	-	-

Źródła: EUROSTAT, *European Economic Forecast Autumn 2021, **Bank of Iceland

Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Islandia jest republiką zgodnie z obowiązującą konstytucją z 1944 (była nowelizowana w roku 1984 oraz w 1991). Głową państwa jest prezydent, który wybierany jest w wyborach powszechnych i bezpośrednich co 4 lata. Jednak kompetencje prezydenta są mocno ograniczone, a głównym podmiotem władzy ustawodawczej jest 1-izbowy parlament, Althing (isl. *Alþingi*). Parlament liczy 63 członków. Są oni wybierani na 4-letnią kadencję według systemu proporcjonalnego. Szefem rządu jest, wyznaczany przez prezydenta, premier, który wraz z resztą gabinetu stanowi władzę wykonawczą. Rząd musi posiadać zaufanie parlamentu, przed którym ponosi odpowiedzialność.

Dochód narodowy na mieszkańca według parytetu siły nabywczej wynosił w 2020 r. 125% średniej EU27.

W rankingu globalnej konkurencyjności Światowego Forum Ekonomicznego Global Competitiveness Index 4.0 2019 Islandia jest sklasyfikowana na 26 pozycji. Na takiej samej, 26 pozycji sklasyfikowano Islandię w rankingu Banku Światowego łatwości prowadzenia biznesu Doing Business 2019. W rankingu innowacyjności Global Innovation Index Islandię sklasyfikowano na 20 pozycji. Islandia postrzegana jest jako kraj relatywnie wolny od korupcji – zajmuje 11 pozycję na liście Corruption Perception Index Transparency International.

Podstawą gospodarki Islandii jest rybołówstwo. W połowach morskich Islandii głównie łowione są ryby: błękitek, śledź, gromadnik i dorsz. Produkty rybne stanowią ok. 40% wyprodukowanych towarów. Zwiększa się udział sektora turystycznego w kształtowaniu dochodu, obserwuje się powolne przesuwanie się ciężaru źródeł wzrostu gospodarczego z sektora rybnego na sektor turystyczny. Coraz większe znaczenie ma także przetwórstwo aluminium oparte o bogate zasoby energii odnawialnej, której nadwyżki są wykorzystywane do rozwoju przemysłów energochłonnych, w tym znaczącej dla gospodarki Islandii produkcji aluminium, choć Islandia nie posiada własnych złóż boksytów.

Przemysł w Islandii jest stosunkowo młodą dziedziną gospodarki. Większe zakłady powstawały w XX w. Głównie są to zakłady przemysłu spożywczego związanego z surowcami na bazie rolnictwa i rybołówstwa. Na bazie rolnictwa także powstał przemysł lekki i zakłady przerobu skór. Znajduje się sporo niewielkich fabryk produkujących sprzęt elektryczny, artykuły gospodarstwa domowego, wyroby ceramiczne, toaletowe, produkty spożywcze i cukiernicze, a także inne towary powszechnego użytku. Znacznie rozwinięty jest przemysł poligraficzny.

Do dużych zakładów, reprezentujących nowe gałęzie przemysłu należy zaliczyć cementownię w Akranes, fabrykę nawozów sztucznych w Hafnarfjordur, huty aluminium: Straumsvik i pod Hafnarfjordur oraz w Reydarfjordur.

Głównymi zasobami naturalnymi Islandii są energia wodna, energia geotermiczna i diatomity. W szklarniach ogrzewanych energią geotermiczną uprawiane są warzywa i kwiaty, a nawet banany.

Najważniejsi partnerzy eksportowi Islandii wg statystyk Trade Map za 2020 r. to: Niemcy (udział ok. 20,3%), Hiszpania (17,3%), Wielka Brytania (11,1%), Francja (8,1%), USA (7,6%), Niemcy (5,5%), Norwegia (4,2%), Dania (2,8%), **Polska (2,5%)**, Portugalia (2,2%), Chiny (2%).

Główne kierunki importu Islandii wg statystyk Trade Map za 2020 r.: Niemcy (9,0%), Norwegia (8,8%), Chiny (7,4%), Niemcy (7,7%), Dania (7,2%), USA (6,7%), Wielka Brytania (6,5%), Szwecja (4,8%), Brazylia (4,6%), Włochy (3,2%), Francja (2,7%), **Polska (2,7%)**.

Na Islandii mieszka duża diaspora polonijna licząca ok 20 tys. osób, największa mniejszość etniczna w tym kraju, stanowiąca ok 6% ludności.

Polityka gospodarcza

W ramach przeciwdziałania kryzysowi po upadku sektora bankowego w 2008 r. w wyniku ryzykownych operacji kapitałowych, Islandia przedsięwzięła środki zaradcze. Trzy główne banki zostały znacjonalizowane, zrestrukturyzowane i dokapitalizowane. Wprowadzono zabezpieczenia bilansu płatniczego ograniczające międzynarodowy przepływ kapitału, aby zapobiec wypływowi obcej waluty i dalszej dewaluacji islandzkiej korony. Podniesiono również podatki (od majątku, dochodowy, akcyzę i stawkę podatku VAT), wprowadzono nowy, trójfilarowy system podatku dochodowego od osób fizycznych oraz zmniejszono niektóre świadczenia socjalne, takie jak urlop macierzyński i ojcowski oraz zasiłki na dzieci. Ograniczono także wydatki publiczne na edukację i opiekę zdrowotną. Ucierpiało na tym wiele islandzkich gospodarstw domowych, które straciły znaczną część oszczędności i/lub dochodu, jednak efektem był powrót Islandii na ścieżkę dynamicznego rozwoju.

Na Islandii jest realizowany ambitny program, którego celem jest pierwsza na świecie całkowita rezygnacja z paliw kopalnych. Głównym źródłem energii, stosowanym powszechnie zarówno w przemyśle jak i gospodarstwach domowych oraz w transporcie, będzie wodór. Przyjęty przez parlament islandzki program przewiduje stosowanie w transporcie na szeroką skalę samochodów i autobusów napędzanych silnikami elektrycznymi, czerpiącymi energię z wodorowych ogniw paliwowych.

Energię elektryczną potrzebną do produkcji wodoru metodą elektrolizy mają dostarczyć elektrownie wodne, zbudowane na licznych rzekach islandzkich, wykorzystywane mają też być gorące źródła geotermalne. W przyszłości Islandia ma też zamiar eksportować wodór do krajów europejskich. Ocenia się, że proces przechodzenia na wodór zajmie ok. 30-40 lat.

Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Od momentu wejścia Polski do UE, tj. od 1 maja 2004r. współpraca gospodarcza realizowana jest na podstawie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących (Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia wszedł w życie 6 grudnia 2005r.). Z dniem 1 maja 2006 r. Islandia zniósła wszelkie ograniczenia w dostępie do rynku pracy dla obywateli nowych państw członkowskich UE, w tym Polski.

Nie straciły ważności bilateralne umowy między Polską a Islandią, których nie obejmuje kompetencja Wspólnoty, w tym: Umowa w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku z 19.06.1998r. (Dz.U. 1999 nr 79 poz. 890).

16 lipca 2009 r. Parlament upoważnił Rząd Islandii do złożenia wniosku o członkostwo Islandii w Unii Europejskiej.

19 października 2009 r. Islandia przekazała do Brukseli odpowiedź na tzw. kwestionariusz unijny, czyli pytania Komisji Europejskiej odnośnie wszystkich obszarów negocjacyjnych.

W dniu 27 lipca 2010 r. zostały oficjalnie zainicjowane negocjacje akcesyjne z Islandią.

W 2013 r. w wyniku kwietniowych wyborów parlamentarnych powstała centroprawicowa koalicja partii Postępu i Niepodległości, która ma negatywne stanowisko ws. negocjacji i członkostwa Islandii w Unii Europejskiej. 14 września 2013 r. rząd Islandii podjął decyzję o zawieszeniu negocjacji akcesyjnych i rozwiązał zespół ds. akcesji do UE.

Polsko-islandzkie obroty towarowe

w mln EUR

	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2018=100	2020	Dynamika 2019=100	I-IX 2021	Dynamika I-IX 2021=100
Eksport	152,3	154,1	105,9	167,5	158,3	90,3	53,9	84,6	120,5
Import	149,1	194,0	231,8	193,1	83,3	220,0	113,5	266,5	188,4
Obroty	301,4	348,0	337,7	360,6	106,8	310,3	85,8	351,2	165,9
Saldo	3,2	-39,9	-126,0	-25,5		-129,7		-181,9	

dane GUS

Wg danych GUS za 2020 r. Islandia jest 77. partnerem eksportowym Polski i 63. partnerem w imporcie (udział 0,01%).

Na dynamikę importu w szczególności wpłynęło zwiększenie importu aluminium i wyrobów aluminiowych oraz ryb.

Najważniejsze grupy towarowe w polskim eksporcie do Islandii w 2020 r. to:

1. Wyroby przemysłu elektromaszynowego	29,9%
2. wyroby metalurgiczne, głównie z żeliwa, stali i aluminium	17,6%,
3. artykuły rolno-spożywcze	15,3%
4. wyroby przemysłu chemicznego	12,8%

Najważniejsze grupy towarowe w polskim imporcie z Islandii w 2020 r. to:

1. wyroby metalurgiczne	48,9%
2. artykuły rolno-spożywcze	45,4%
3. wyroby przemysłu chemicznego	4,5%

W okresie I-IX 2021 główne pozycje eksportu do Islandii to:

1. wyroby przemysłu elektromaszynowego	31,4%
2. art. rolno-spożywcze	16,9%
3. wyroby metalurgiczne	18,3%
5. wyroby przemysłu chemicznego	10,0%
4. wyroby różne	9,7%

W okresie I-IX 2021 główne pozycje importu z Islandii to:

1. wyroby metalurgiczne	69,1%
2. art. rolno-spożywcze	27,3%
3. wyroby przemysłu elektromaszynowego	1,5%
4. wyroby przemysłu chemicznego	2,1%
5. skóry	0,06%

Współpraca inwestycyjno-kapitałowa.

Wg danych NBP na koniec 2020 r. wysokość islandzkich inwestycji w Polsce wynosiła 4,1 mln EUR.

W Polsce obecnych jest 20 podmiotów z udziałem kapitału islandzkiego (dane GUS za 2019 r.), w tym 6 zatrudnia powyżej 9 osób, m.in. 2 zakłady produkcji gumy i plastiku:

- Promens Międzyrzecz sp. z o.o. w który zainwestowały spółka Promens hf. należąca do międzynarodowej grupy RCP i funduszy Horn Invest hf. oraz the Enterprise Investment Fund (EIF),
- Promens Warszawa sp. z o.o. – inwestycja spółki Promens hf.,

oraz

- firma Bakkavor, która uruchomiła w Polsce zakład przetwórstwa ryb i chłodnię Bakkavor Polska.

Udziały kapitałowe firm islandzkich w Polsce wynoszą łącznie 2,7 mln PLN. Firmy islandzkie zatrudniały w Polsce łącznie 519 pracowników wg danych GUS za 2015 r. (brak nowszych).

Inwestycje polskie w Islandii są niewielkie, wśród nich firma odzieżowa Reykiavik Raincoats.

Polsko-Islandzka Izba Handlowa

Spotkanie założycielskie Polsko-Islandzkiej Izby Handlowej odbyło się w Reykjavíku w dniu 12 listopada br. Celem Izby jest koordynacja i ułatwianie stosunków gospodarczych między przedsiębiorstwami zainteresowanymi rynkiem islandzkim i polskim. Założycielami Izby są przedsiębiorcy z różnych sektorów: przemysłu budowlanego i stoczniowego, rybołówstwa, rolnictwa, energii geotermalnej, przemysłu odzieżowego i spożywczego, a także turystyki (w sumie 40 firm).

Zarząd Izby składa się z czterech członków: Prezes Izby Maciej Wojtczak – prezes firmy Plusvik oraz trzech Wiceprezesów: Bogusław Szemioth – Honorowy Konsul Republiki Islandii w Polsce, Valur Ásmundsson – dyrektor handlowy firmy Samherji oraz Þorvarður Guðlaugsson - dyrektor regionalny na Europę Wschodnią firmy Icelandair. Izba jest członkiem Międzynarodowej Izby Handlowej, zrzeszającej 15 izb bilateralnych różnych krajów w Islandzkiej Izbie Handlowej (Viðskiptarráð Íslands).

Dostęp do rynku

Wzajemny handel pomiędzy Polską a Islandią po naszej akcesji do UE opiera się na Umowie o Europejskim Obszarze Gospodarczym wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących. Umowa wraz z poprawkami jest stosowana prowizorycznie od 1 maja 2004 r. (weszła w życie 6 grudnia 2005 r.).

W związku ze zmianą reżimu handlowego w handlu z Islandią, wynikającą z akcesji Polski do UE:

- w odniesieniu do handlu artykułami przemysłowymi z Islandią, to jego zasady zostały w ramach Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA wynegocjowane na wzór umów o wolnym handlu jakie Unia Europejska zawarła z państwami EFTA (w przypadku Islandii na wzór Umowy o EOG) tzn. bezcłowy dostęp do wzajemnych rynków. Dzięki temu Polska stając się członkiem Unii Europejskiej zachowała taki sam reżim handlowy z Islandią, jaki obowiązywał przed akcesją, czyli pełną liberalizację wzajemnego handlu artykułami przemysłowymi. W tym zakresie nie wystąpił problem przenoszenia koncesji.

- w odniesieniu do handlu artykułami rolnymi strona polska w ramach negocjacji w sprawie rozszerzenia Europejskiego Obszaru Gospodarczego przyjęła warunki handlu artykułami rolnymi przetworzonymi określone w Protokole 2 i Protokole 3 Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Są one zbliżone do warunków określonych Protokołem A do Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA.
- w odniesieniu do handlu artykułami rybnymi wzajemny handel UE - Islandia został rozszerzony o kontyngent wynegocjowany w ramach rozszerzenia EOG. Dodatkowy kontyngent przyznany jest jednak wszystkim członkom UE.

Z dniem 1 maja 2006 r. Islandia zniósła wszelkie ograniczenia w dostępie do rynku pracy dla obywateli nowych państw członkowskich UE, w tym Polski.

Potencjalne dziedziny współpracy

Bardzo dobra atmosfera polityczna i doskonała dotąd współpraca gospodarcza stanowią dobrą podstawę do dalszego wzrostu wzajemnej wymiany handlowej, aczkolwiek po stronie islandzkiej występują naturalne bariery ograniczające w postaci niewielkiego z natury popytu wewnętrznego i mało zróżnicowanej podaży na eksport oraz relatywnie dużych kosztów transportu.

Ograniczony zakres asortymentowy produkcji islandzkiego przemysłu powoduje, że znaczna część małych ilościowo potrzeb konsumpcyjnych i inwestycyjnych społeczeństwa zaspokajane jest w drodze importu. Jest to szeroka asortymentowo gama produktów, ale o ograniczonej liczbie ludności wielkości popytu. Stwarza to konieczność organizacji łączonych dostaw szeregu artykułów konsumpcyjnych (codziennego i trwałego użytku) w ramach jednej wysyłki.

Polskie placówki ekonomiczno-handlowe

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Reykjavíku

Reykjavík

Thorunnartun 2, 105

Strona internetowa: www.reykjavik.msz.gov.pl

Tel: +354 520 50 50

Faks: +354 511 11 20

E-mail: reykjavik.ifo@msz.gov.pl

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Aktualizacja: listopad 2021 r.